

የሰላምና የልማት ቀጠና

አዲስ ቶልቻ

ኢትዮጵያ ባለፉት አንድ ተኩል አስርት ዓመታት በቀጠናዊ፣ አህጉራዊና ዓለም አቀፍ ጉዳዮች ዙሪያ ስኬታማ የዲፕሎማሲ ስራ በማከናወን ትጠቀሳለች። በምስራቅ አፍሪካ ቀጠና ሰላም እንዲሰፍን፣ በቀጠናው ሃገራቱ መሃከል መጠቃቀም ላይ የተመሰረተ ትስስር እንዲኖር የያዘቻቸው አቋሞችና ያከናወነቻቸው ተግባራት ውጤታማ ናቸው ማለት ይቻላል። በቀጠናው ሃገራት መሃከል የመንገድ፣ የባቡርና የሃይል መሰረተ ልማት ትስስር እንዲኖር ያደረገችው ጥረት በተወሰነ ደረጃ ውጤታማ ሆኗል። በዚህ ረገድ ለቀጣይ ስራዎች መነሻ የሚሆን መሰረት ተጥሏል።

ኢትዮጵያ በሶማሊያ ሰላም እንዲሰፍንና የሶማሊያ መንግስት ዳግም እንዲቆም በማድረግ ረገድ ቀዳሚውን ሚና ተጫውታለች። ምንም እንኳን እስካሁን ፍሬ ባያፈራም፣ የደቡብ ሱዳን ተፋላሚ ቡድኖችን ለማግባባት ከፍተኛ ጥረት ስታደርግ ቆይታለች። በሱዳንና በደቡብ ሱዳን መሃከል በአብዬ ግዛት የተፈጠረው አለመግባባት ወደከፋ ግጭት እንዳያመራ፣ ሁለቱም ሃገራት የኢትዮጵያ ሰላም አስከባሪ ሃይል በአወዛጋቢው አካባቢ እንዲሰማራ መሰማማታቸው ይታወሳል። ኢትዮጵያ ባለፉት ሁለት አስርት ዓመታት ከኤርትራ በስተቀር ከተቀሩት አንራባች ሃገራት ጋር ቀደም ሲል ታይቶ በማይታወቅ ሁኔታ ከጥርጣሬ የጻዳ ግንኙነት መመስረት ችላለች። ይህ ሁኔታ የግጭት ስጋት በሚያገኙበት ቀጠና አንጻራዊ ሰላም ማስፈን አስችሏል።

ኢትዮጵያ ከኤርትራ ጋር የነበራትን ግንኙነት እንደተቀሩት አንራባች ሃገራት ሰላማዊና የትብብር እንዲሆን ፍላጎቷን ስትገልጽ መቆየቷ ይታወቃል። ኢትዮጵያ ከኤርትራ ጋር የነበራት ግንኙነት የጸብአጫሪነት አልነበረም። ከዚህ ይልቅ በሁለቱ ሃገራት መሃከል ያለው ግንኙነት አንድ ቀን ሰላማዊ ይሆናል የሚል ተስፋ ያረገዝ ነበር። ኢትዮጵያ ከኤርትራ ጋር ያለው የህዝብ ለህዝብ ግንኙነት፣ የሁለቱን ሃገራት ህዝቦች የደምና የባህል ትስስር የሚመጥን እንዲሆን ስትሰራ መቆየቷ ለዚህ አስረጂ ነው።

ኢትዮጵያ በሙቶ ሺህ የሚቆጠሩ የኤርትራ ስደተኞችን ስትቀበል ቆይታለች። በኢትዮጵያና በኤርትራ ህዝብ መሃከል ያለው ግንኙነት ከሌሎች አንራባች ሃገራት በተለየ በደምና በባህል የተሳሰረ ስለሆነ፣ ኤርትራውያን ስደተኞች በኢትዮጵያ ከሌሎች ሃገራት ስደተኞች የተለየ መብት ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ ተደርገዋል። የኤርትራ ስደተኞች በስደተኞች መጠለያ ውስጥ ለመኖር አይገደዱም፤ የትኛውም የሃገሪቱ ክፍል ዘመዶቻቸው ጋር መኖር ይችላሉ፤ ይህ በህግ ነው የተፈቀደው። በርካታ ኤርትራውያን በኢትዮጵያ ዩኒቨርሲቲዎች ውስጥ እስከ ሁለተኛ ዲግሪ ድረስ የጻጹ የትምህርት እድል እንዲያገኙ ሲደረግ ቆይቷል። አሁንም በርካቶች በትምህርት ላይ ይገኛሉ። ይህ እውነታ ኢትዮጵያ የሁለቱ ሃገራት መጻኢ ግኝቶችን መልካም እንዲሆን የነበራትን ፍላጎትና ተስፋ ያሳያል። የኢህአዴግ ማዕከላዊ ኮሚቴ በ2010 ዓ/ም አጋማሽ ላይ ባወጣው መግለጫ ከኤርትራ መንግስት ጋር ያለውን ግንኙነት ለማሻሻል መወሰኑም ይታወሳል።

ያም ሆነ ይህ፣ ጠቅላይ ሚኒስትር ዶ/ር አብይ አህመድ ወደስልጣን መምጣታቸውን ተከትሎ የኢትዮጵያና የኤርትራ ግንኙነት ለማመን በሚያስቸግር ፍጥነት መታደስ ችሏል። በጥርጣሬ ሲተያየ የነበሩትና አልፎ አልፎም ሲኮረኩሙ የነበሩት ሁለቱ መንግስታት፣ ይህን ገጽታ ፍጹም ቀይረው የአንዱ መሪ በሌላው ሃገር ጉብኝት ለማድረግ በቅተዋል። በዚህ ጉብኝት ለአንደኛው ሃገር መሪ በሌላኛው ሃገር የተደረገው አቀባባል የሁለቱ ሃገር መንግስታትና ህዝቦች ተነጣጥለው የቆዩባቸውን አመታት የሚያካክስ በሚመስል ሁኔታ እጅግ የሞቀ እንደነበረ እናስታውሳለን።

ሁለቱ መንግስታት ግንኙነታቸውን ለማደስ መወሰናቸውን ተከትሎ የአየርና የብስ ትራንስፖርት አገልግሎት ለመጀመር፣ እንዲሁም ኢትዮጵያ በኤርትራ ወደቦች ልትጠቀም የምትችልበትን ሁኔታ ለማመቻቸት ተስማምተው እንደነበረ የታወሰ። በዚህ መሰረት የሁለቱም ሃገራት አየር መንገዶች፣ አንዱ ወደሌላው ሃገር በረራ ጀምረዋል። የብስ ትራንስፖርት ለመጀመርም የመንገድ እድሳት ስራ ጀምረዋል።

ጠቅላይ ሚኒስትር ዶ/ር አብይ አህመድ ሰሞኑን በአፍሪካ ቻይና የጋራ የትብብር መድረክ ላይ ተሳትፈው ሲመለሱ ወደኤርትራ ጎራ ብለው ነበር። ጠቅላይ ሚኒስትሩ መጀመሪያ ያረፉት ከአካባቢው ወደቦች በሙሉ ለኢትዮጵያ ቅርብ ወደሆነው የኤርትራ የአሰብ ወደብ ነበር። በመቀጠል ወደምጽዋ ወደብ ነበር ያቀኑት።

ጠቅላይ ሚኒስትሩ የአሰብ ወደብን ከአሰብ ወደብ እስከ ኢትዮጵያ ድንበር ያለውን 71 ኪሎ ሜትር መንገድ ጎብኝተዋል። መንገዱ አገልግሎት ለመስጠት በጥሩ ሁኔታ ላይ እንደሚገኝም ገምግመዋል። የአሰብ ወደብን በተመለከተ ወደቡ ላይ የተወሰኑ የማስተካከያ ስራዎች ከተከናወኑ በኋላ በጥቂት ሳምንታት ውስጥ ወደ ስራ እንደሚገባ ጠቅላይ ሚኒስትሩ ገልጸዋል። ከአሰብ በኋላም ወደ ምጽዋ በማቅናት ወደቡን ጎብኝተዋል። ጠቅላይ ሚኒስትር አብይ ምጽዋ ሳሉ፣ መቀለ የተሰኘችው የኢትዮጵያ ንግድ መርከብም ምጽዋ ወደብ ደርሷል የመጀመሪያውን የኤርትራ የወጪ ንግድ ሸቀጥ ጭና ወደ ቻይና ቀዘፋለች። የኢትዮጵያ የንግድ መርከብ አገልግሎት በኤርትራ መጀመሩ፣ ሃገሪቱ ባለፉት ሁለት አስርት ዓመታት ያጡትን ኢኮኖሚያዊ ጥቅሞች መልሶ ለማግኘት የሚያስችል መሆኑን ጠቅላይ ሚኒስትር አብይ ገልጸዋል።

ኤርትራ ከፍተኛ የሆነ የአሳ ምርት እንዳላት፣ ኢትዮጵያ ደግሞ የአሳ ምርት ከሩቅ ሃገራት እንደምታስገባ የገለጹት ጠቅላይ ሚኒስትር አብይ፣ የኢትዮጵያና የኤርትራ የንግድ ግንኙነት መጀመር ኢትዮጵያ ከኤርትራ የአሳ ምርት ማስገባት እንደሚያስችላት አመልክተዋል። በሌላ በኩል

ኢትዮጵያ የግብርና ምርቶቿን ወደ ኤርትራ መላክ እንደምትችል አመልክተዋል። በዚህ አኳኋን በአነስተኛ መጠን የውጭ ምንዛሬ የሚያስገኝ የንግድ ልውውጥ እንደሚጀምሩም አመልክተዋል።

ኢትዮጵያና ኤርትራ ግንኙነታቸውን ለማደስ ሲወስኑ ከተሰማሙባቸው ጉዳዮች መሃከል አንዱ ኤምባሲዎቻቸውን መክፈት እንደነበረ ይታወሳል። በዚህ መሰረት የሃገረ ኤርትራ ፕሬዝዳንት ኢሳያስ አፈወርቂ በኢትዮጵያ ጉብኝት አድርገው በነበረበት ወቅት በኢትዮጵያ የኤርትራ ኤምባሲ ጽህፈት በይፋ መክፈቱ ይታወቃል። ኤርትራ አምባሲደሯንም ሾማ ኤምባሲው ስራ ጀምሯል። በተመሳሳይ ኢትዮጵያ የኤርትራ አምባሲደሯን የሾመች ቢሆንም፣ የኤምባሲው ጽህፈት ቤት ግን በይፋ ስራ መጀመሩ አልተበሰረም ነበር። ጠቅላይ ምኒስትር አብይ አስመራ በሄዱበት ወቅት የኤምባሲ ጽህፈት ቤቱን በይፋ ከፍተዋል።

ጠቅላይ ሚኒስትር አብይ በአስመራ በነበራቸው ቆይታ ከኤርትራ በተጨማሪ ሶማሊያን ጨምረው የሶስትዮሽ ግንኙነት ለማጠናከር ያስቻለ የመሪዎች ውይይት አድርገዋል። ጠቅላይ ምኒስትር አብይ፣ ከኤርትራው ፕሬዝዳንት ኢሳያስ አፈወርቂና ከሶማሊያ ፕሬዝዳንት ሞሃመድ አብዱላሂ ጋር በነበራቸው ውይይት፣ የሶስቱን ሃገራት ህዝቦች የበለጠ ለማቀራረብና ተጠቃሚነታቸውን ለማሳደግ በሚያስችሉ ጉዳዮች ላይ ተስማምተዋል።

ሶስቱ መሪዎች የምስራቅ አፍሪካን ቀጠና ከጦርነትና እርስ በርስ መጠፋፋት በማላቀቅ ሰላማዊ ቀጠና ለማድረግም መስማማታቸውን ጠቅላይ ምኒስትር ዶ/ር አብይ አስታውቀዋል። ከዚህ በተጨማሪ የሶስቱን ሃገራት የውጭ ጉዳይ የምኒስትሮች ያካተተ የልዑካን ቡድን ወደ ጅቡቲ ተጉዞ ነበር። የልዑካን ቡድኑ በተለይ በኤርትራና በጅቡቲ መሃከል የቆየውን ድንበርን መነሻ ያደረገ አለመግባባት መፍታት በሚቻልበት ሁኔታ ላይ የመከረ ነበር።

የጅቡቲው ፕሬዝዳንት ኢስማኢል አ-መር ጊሌ ሃገራቸው ከኤርትራ ጋር የገባችበትን አለመግባባት መፍታትና በአራቱ ሃገራት ቀጠናዊ ትብብር ለመፍጠር ዓላማ የሄደውን የልዑካን ቡድን በደስታ ነበር የተቀበሉት። የኢትዮጵያ፣ የኤርትራ፣ የጅቡቲና የሱማሊያ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትሮች በጅቡቲ ባካሄዱት ስብሰባ፣ በሃገራቱ መሃከል ሰላምና መረጋጋትን ለማሰፈን ተስማምተዋል። በአራቱ የቀጠናው ሃገራት መሃከል ሰላም ማረጋገጥ ከተቻለ የገበያ ትስስር በመፍጠር፣ ሃገራቱን ተጠቃሚ ማድረግ ይቻላል።

በአጠቃላይ፣ ኢትዮጵያ ካለምንም የውጭ ሽምጋይ ከኤርትራ ጋር የነበራትን ለሁለት አስርት ዓመታት የሻከረ ግንኙነት ማደሷን ተከትሎ፣ በተቀሩት የአፍሪካ ቀንድ ሃገራት መሃከል የነበረው የትብብር ተነሳሽነት ጎልብቷል። በኤርትራና በሶማሊያ መሃከል መልካም ግንኙነት ተፈጥሯል። አሁን ደግሞ ከድንበር ጉዳይ ጋር በተያያዘ የሻከረ ግንኙነት በነበራቸው ኤርትራና ጅቡቲ መሃከል የሰላምና የትብብር መሰረት ተጥሏል። ይህ በዋናነት በኢትዮጵያ የተጀመረው የሰላምና የትብብር ተነሳሽነት፣ ቀጠናውን ሙሉ በሙሉ ከግጭት የጸዳ በማድረግ ቀጠናዊ ሰላምና ትብብር መፍጠር የሚያስችል መደላድል አስቀምጧል።